

15.03.2022

Eduskunta
Talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen talousvaliokunnassa 16.3.2022

HE 22/2022 vp – Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi positiivisesta luottotietorekisteristä ja siihen liittyviksi laeiksi

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) esittää asiantuntijalausuntonaan seuraavaa:

KKV:n näkemyksen mukaan tietojen luovutus luotonantajille on järjestetty ehdotuksessa asianmukaisesti, mutta pitää tärkeänä seurata tilannetta rekisterin käyttöönoton jälkeen ja puuttua mahdollisiin väärinkäytöstilanteisiin. KKV pitää riskinä sitä, että jotkut luotonantajat voivat pyrkiä käyttämään rekisteriä vastoin sen tarkoitusta ja sääntelyä siten, että kuluttajan takaisinmaksukykyä arvioidaan toistuvasti rekisterin tietojen avulla ja tosiasiaa hinnoitellaan luotto uudelleen. Kuluttajaluottoja koskevan sääntelyn mukaisesti elinkeinonharjoittajan tulee tietyissä määrin kantaa riski luotonottajan yllättävistä elämäntilanteen muutoksista ja luotonantajalta edellytetään myös vastuullista suhtautumista maksujärjestelyihin.

Ehdotuksessa rekisteriä käyttäville elinkeinonharjoittajille asetetaan velvollisuus ilmoittaa kuluttajalle ennakollisesti siitä, että rekisterin tietoja käytetään luottokelpoisuuden arviointiin. KKV:n näkemyksen mukaan ilmoittamiselle tulee asettaa tarkempia kriteerejä, jotka mahdollistaisivat paremmin kuluttajan henkilötietojen käytön valvomisen ja seurannan. Joka tapauksessa tulisi myös harkita velvollisuuden laiminlyönnin sanktioimista tai sellaisen toiminnallisuuden luomista, jossa itse rekisteri lähettäisi kuluttajalle herätteen, kun rekisteristä haetaan luottotietoraportti. Lisäksi kuluttajan tulisi samalla tavalla saada tieto kuluttajaa koskevan maksuviivetiedon kirjaamisesta. Käytännössä heräte voitaisiin lähettää Suomi.fi-viestillä, josta tulisi ilmoitus kuluttajan sähköpostiin.

Ehdotuksen 19 §:n 1 momentin mukaan ilmoitusvelvollisen on ilmoitettava positiiviseen luottotietorekisteriin ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvat tiedot sekä niiden muutokset *siltä osin kuin tiedot ovat kohtuullisin toimenpitein ilmoitusvelvollisen saatavilla*. Lainkohdan perusteluista ei käy ilmi, mitä ”kohtuullisilla toimenpiteillä” tarkoitetaan. Sen sijaan selvää on, että velvollisuutta tietojen antamiseen ei ole, jos tietoja ei tosiasiallisesti ole olemassa. Rekisterin ajantasaisuus ja riittävä tietosisältö huomioon ottaen ilmoitusvelvollisuuden tulee olla kattava. Rekisterin käyttöönoton yhteydessä ilmoitettavien luottojen osalta samasta asiasta säädetään lakiehdotuksen 34 §:ssä. Näissä tapauksissa KKV katsoo, että erityisesti hyvin vanhojen luottojen ollessa kyseessä osa tiedoista voi olla sellaisia, ettei niitä olisi kohtuullisin toimenpitein mahdollista hankkia ja ilmoittaa rekisteriin.

15.03.2022

KKV kiinnittää huomiota siihen, että rekisteriin ei ehdoteta ilmoitettavaksi koron ja luottosopimuksen tekemisen yhteydessä maksettavien kertakulujen lisäksi muita luottokustannuksia. Muut luottokustannukset käyvät ilmi vain välillisesti ja puutteellisesti luoton lyhennystiedoista. Rekisterin tietosisältö jää näiltä osin vajaaksi eikä rekisterin avulla voida toteuttaa esimerkiksi hintasääntelyn valvontaa täysimääräisesti. Tietojen puuttumisen takia myöskään luonnollisen henkilön mahdollisuudet seurata omaa taloudellista tilannettaan sähköisen asiointipalvelun kautta ja hahmottaa lainanhoitokustannusten kokonaismäärä eivät toteudu täysin.

KKV:lla on rekisteristä tiedonsaantioikeus sekä valvonta- että tutkimustehtäviään varten. KKV kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että suurten tietomassojen luovutukseen liittyvistä kustannustehokkuussyistä olisi tarkoituksenmukaista mahdollistaa tutkimuskäyttöön tarkoitetun tiedon hankkiminen myös Tilastokeskukselta. Selvää on, että valvontatarkoituksia varten tiedot haetaan suoraan rekisteristä.

Paula Hannula
ryhmäpäällikkö